

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(2)	(3)	(3)	(2)	(1)	(2)	(1)	(4)	(2)	(2)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(2)	(4)	(1)	(3)	(4)	(2)	(1)	(3)	(3)	(2)	תשובה

30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	שאלה
(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(1)	(4)	(4)	(3)	(3)	תשובה

הסברים

שאלות מילים וביטויים

1. משמעותן של המילים זב; נטף וזלג היא: זלג.
משמעות המילה 'שלה' היא: הוציא מתוך.

תשובה (2).

2. משמעותן של המילים מגרעת; שקע וגומחה היא: שקע כלשהו.
משמעות המילה 'מסעד' היא: משענת.

תשובה (2).

3. חשתי שהבעת החרטה שלו **מעושה**, וכי בסתר ליבו לא הצטער על מעשיו.
משמעות המילה **מעושה** היא: מלאכותי, כפוי, אנוס.

תשובה (1): מצודדת - שובה את הלב, משוך את הלב

תשובה (2): צפודה - מצומק, מקומט, יבש

תשובה (3): מצועצעת - מקושט, מעוטר

תשובה (4).

4. העץ הרקוב היה מלא **רימה**.

משמעות המילה **רימה** היא: שם כולל לזחלם וחרקים

תשובה (2): פימה - כינוי לקפל הבשר מתחת לסנטר.

תשובה (3): אוושה - רשרוש, שאון קל

תשובה (4): צפחה - מחצב.

תשובה (1).

אנלוגיות

5. השאלה: מרוהט : שידה -

היחס : בשאלה זו על מנת למצוא את היחס יש להשתמש בגורם ביניים :
א' הוא מקום שבו יש כל מיני סוגים של רהיטים, ב' הוא סוג מסוים של רהיט.

תשובה (1) : מסורק : שער. האם **מסורק** הוא מקום שבו יש כל מיני סוגים של דברים **שמסורק** הוא אחד מהם? לא. **מסורק** הוא מי **ששערו** מסודר.

תשובה (2) : מיוער : אלון. האם **מיוער** הוא מקום שבו יש כל מיני סוגים של משהו **שאלון** הוא אחד מהם? כן. מכיוון שאלון הוא סוג מסוים של עץ, זו התשובה הנכונה.

תשובה (3) : מגוהץ : קמט. האם **מגוהץ** הוא מקום שבו יש כל מיני סוגים של משהו **שקמט** הוא אחד מהם? לא. **מגוהץ** זה משהו ללא **קמטים**.

תשובה (4) : מושחז : סכין. האם **מושחז** הוא מקום שבו יש כל מיני סוגים של משהו **שסכין** הוא אחד מהם? לא. **סכין** אמור להיות **מושחז** על מנת לפעול בצורה אופטימלית.

תשובה (2).

6. השאלה: לבצור : יין -

היחס : ב' הוא תהליך שבו אוספים משהו (ענבים) מהם מכינים ב'.

תשובה (1) : לקושש : מדורה. האם **לקושש** הוא תהליך שבו אוספים משהו (עצים/זרדים) שמהן מכינים **מדורה**? כן.

תשובה (2) : להתיר : חבל. האם **להתיר** הוא תהליך שבו אוספים משהו ממנו מכינים **חבל**? לא. **להתיר** זה לשחרר את **החבל**.

תשובה (3) : לאכול : ריק. האם **לאכול** הוא תהליך שבו אוספים משהו ממנו מכינים **ריק**? לא. **ריק** הוא עוגיה, משהו אותו ניתן **לאכול**.

תשובה (4) : להשרות : מים. האם **להשרות** הוא תהליך שבו אוספים משהו שממנו מכינים **מים**? לא. **להשרות** זה לשים משהו בתוך **מים**.

תשובה (1).

7. השאלה: אמיר : אילן (אמיר = צמרת, ענפיו העליונים של העץ)

היחס : א' הוא מה שנמצא בראש ב'

תשובה (1) : מצוק : הר. האם **מצוק** הוא מה שנמצא בראש **ההר**? לא. **מצוק** הוא מתלול זקוף.

תשובה (2) : פסגה : הר. האם **פסגה** זה מה שנמצא בראש **ההר**? כן.

תשובה (3) : גבעה : הר. האם **גבעה** היא מה שנמצא בראש **ההר**? לא. **גבעה** היא **הר** קטן, שטח אדמה מוגבה ביחס לסביבתו.

תשובה (4) : תל : הר. האם **תל** הוא מה שנמצא בראש **ההר**? לא. **תל** הוא גבעה מלאכותית.

תשובה (2).

אוקטובר 2009 - הסברים לפרק 1 בחשיבה מילולית

8.

השאלה: **נפל למשכב : ריפא** - (נפל למשכב - חלה)
מי שריפא גרם לכך שמישהו אינו חולה עוד, כלומר הוציא אותו מהמצב אליו נכנס בעקבות נפילתו למשכב.

מי שעשה ב' זה מי שהוציא מישהו ממצב אליו נכנס בעקבות א'.

- תשובה (1): ציפה : בושש. האם **לבושש** זה להוציא מישהו ממצב אליו נכנס בעקבות זה שציפה? לא.
לבושש זה להתמהמה, כאשר מישהו מבושש לבוא מישהו אחר ממשיך לצפות לבואו.
- תשובה (2): הפר : קיים. האם מי שקיים זה מי שהוציא מישהו ממצב אליו נכנס בעקבות הפרה? לא.
קיים והפר הן הפכים.
- תשובה (3): ניצת : כיבה. האם **כיבה** זה מי שהוציא מישהו ממצב אליו נכנס בעקבות כך שניצת? כן.
- תשובה (4): שינן : שכח. האם **שכח** זה הוציא מישהו ממצב אליו נכנס אליו נכנס בעקבות כך ששינן?
לא. **שינן** זה עשה משהו על מנת שלא **לשכוח**.
- תשובה (3)**.

9.

השאלה: **זהב : מטיל זהב** - (מטיל זהב - גוש של זהב)

היחס : ב' הוא גוש של א'

- תשובה (1): כביסה : מקל כביסה. האם **מקל כביסה** הוא גוש של **כביסה**? לא.
- תשובה (2): צמר : כובע צמר. האם **כובע צמר** הוא גוש של **צמר**? לא.
- תשובה (3): גבינה : חריץ גבינה. האם **חריץ גבינה** הוא גוש של **גבינה**? כן. חריץ גבינה הוא חתיכת גבינה.
- תשובה (4): נייר : עיסת נייר. האם **עיסת נייר** היא גוש של **נייר**? לא. עיסת נייר הוא ניר שהשרו במים ובדבק והפך לעיסה.
- תשובה (3)**.

10.

השאלה: **ריפה את ידיו : מיואש** (ריפה את ידיו = ייאש מישהו, גרם לו לחוסר חשק)

היחס : א' זה גרם למישהו להיות ב'

- תשובה (1): חמד לצון : מבדח. האם **חמד לצון** זה גרם למשהו להיות **מבדח**? לא. **חמד לצון** זה התלוצץ.
- תשובה (2): גלה את אוזנו : יודע. האם **גלה את אוזנו** זה גרם למישהו להיות **יודע**? כן. **גלה את אוזנו** זה סיפר למישהו סוד, כלומר גרם לו לדעת.
- תשובה (3): כבש את יצרו : מאופק. האם **כבש את יצרו** זה גרם למישהו להיות **מאופק**? לא. **כבש את יצרו** זה התגבר על תאוותיו, כלומר הצליח **להתאפק**.
- תשובה (4): הכביד לבו : מתחנן. האם **הכביד לבו** זה גרם למישהו **להתחנן**? לא. **הכביד את לבו** זה התעקש.
- תשובה (2)**.

החלפת אותיות (שאלות 11-14)

- 11.** (1) העובדים דרשו **במפגיע** תוספת משמעותית לשכרם.
(2) המגדל **מתנשא** לגובה רב.
(3) זרימת מי השפכים לנחל היא **מפגע** תברואתי חמור.
(4) אני חוששת שיוסי **נפגע** כאשר מתחתי ביקורת על חיבורו.
השלשה המתאימה היא פ.ג.ע.
תשובה (2).

- 12.** (1) שרגא הותקף על ידי **נחיל** יתושים.
(2) מורתי אילנה ה**נחילה** לי ידע רב.
(3) הלוואה זו תהפוך ל**מענק** כעבור חמש שנים.
(4) שטח זה הוא **נחלה** של משפחתי כבר עשרות שנים.
השלשה המתאימה היא נ.ח.ל.
תשובה (3).

- 13.** (1) ניסיתי לדובב את שאול, אך הוא לא השיב דבר, משל **אילם** היה.
(2) ראובן הניח את כל **אלומות** החיטה בערמה אחת.
(3) יותר מדבריו המעליבים הכעיס אותי חיובו ה**מצודד**.
(4) נשים רבות חזרו אחרי **אלמן** עשיר ונאה זה.
השלשה המתאימה היא א.ל.מ.
תשובה (3).

- 14.** (1) ה**סעודה** ערבה מאוד לחיכי.
(2) בשבוע הבא תיערך בסינמטק תחרות סרטי ה**נפשה**.
(3) תרצה עושה **נפשות** לתכנית הרפורמה של שמעון.
(4) מתקנים שונים עומדים לרשותם של ה**נופשים** במלון.
השלשה המתאימה היא נ.פ.ש.
תשובה (1).

השלמת משפטים (שאלות 15-19)

- 15.** יש הטוענים כי למתמטיקה יש קסם מיוחד, _____ לראות זאת, לולא הייתה המתמטיקה _____ במיוחד. אלה באים לידי ביטוי בשיטות ההוראה _____ המשמשות להקניית המקצוע, ואם רק ישונו שיטות אלו, _____ ליהנות ממנו.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): יש הטוענים כי למתמטיקה יש קסם מיוחד, **אך לא כל אדם היה זוכה** לראות זאת, לולא הייתה המתמטיקה **נהנית ממאמצי קידום גדולים** במיוחד. אלה באים לידי ביטוי בשיטות ההוראה **המעולות** המשמשות להקניית המקצוע, ואם רק ישונו שיטות אלו, **יוכלו הכול** ליהנות ממנו.

על חלקו הראשון של המשפט ישנם הטוענים כי למתמטיקה קסם מיוחד אך לא כל אחד היה רואה זאת אילו המתמטיקה לא הייתה זוכה למאמצי קידום גדולים. כלומר על פי הטענה בחלק הראשון, רק בזכות מאמצי הקידום זוכים אנשים לראות את הקסם שבמתמטיקה. בחלק השני מפרטים כי מאמצי הקידום באים לידי ביטוי בשיטות ההוראה המעולות של המקצוע, שרק אם ישונו שיטות יוכלו כולם ליהנות מהמקצוע. מכיוון שאין זה הגיוני לטעון שיש לשנות את שיטות ההוראה המעולות, ניתן לפסול תשובה זו.

אוקטובר 2009 - הסברים לפרק 1 בחשיבה מילולית

תשובה (2): יש הטוענים כי למתמטיקה יש קסם מיוחד, **ושכל אדם היה יכול** לראות זאת, לולא הייתה המתמטיקה **מטופלת על ידי מערכת החינוך באמצעים שלומיאליים** במיוחד. אלה באים לידי ביטוי בשיטות ההוראה הנחשלות המשמשות להקניית המקצוע, ואם רק ישונו שיטות אלו, **יוכלו הכול** ליהנות ממנו.

על חלקו הראשון של המשפט למתמטיקה קסם מיוחד וכל אחד היה יכול לראות זאת אילו המתמטיקה לא הייתה מטופלת באמצעים שלומיאליים, כלומר אם היא הייתה מטופלת כראוי. בחלק השני מפרטים כי האמצעים השלומיאליים באים לידי ביטוי בשיטות הוראה נחשלות, שאילו ישונו שיטות יוכלו כולם ליהנות מהמקצוע. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

16. שמואל, המחזאי הוותיק, סבר שהוראת מחזאות למחזאים צעירים _____ בחשיבותה מכתבת מחזות חדשים, _____ לעבוד גם בתור מורה, _____ התקשה להתפרנס בכבוד מכתבה בלבד.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): שמואל, המחזאי הוותיק, סבר שהוראת מחזאות למחזאים צעירים **נופלת** בחשיבותה מכתבת מחזות חדשים, **ואף על פי כן לא נמנע** מלעבוד גם בתור מורה, **מכיוון שלא** התקשה להתפרנס בכבוד מכתבה בלבד.

שמואל סבור שהוראה הוא מקצוע פחות חשוב מכתבת מחזות (=נופלת בחשיבותה), כלומר כתיבה חשובה יותר, ולמרות זאת עבד (=לא נמנע מלעבוד) כמורה. החלק השני של המשפט מסביר מדוע עבד כמורה: מכיוון שלא התקשה להתפרנס מכתבה בלבד. אם שמואל הצליח להתפרנס מכתבה בלבד ולדעתו הוראה פחות חשובה מכתבה אין כל סיבה שיעבוד כמורה.

תשובה (2): שמואל, המחזאי הוותיק, סבר שהוראת מחזאות למחזאים צעירים **אינה נופלת** בחשיבותה מכתבת מחזות חדשים, **ולמרות זאת נמנע** מלעבוד גם בתור מורה, **מכיוון שהתקשה** להתפרנס בכבוד מכתבה בלבד.

שמואל סבור שהוראה הוא מקצוע לא פחות חשוב מכתבת מחזות, כלומר חשוב באותה מידה, אולם למרות זאת נמנע מלעבוד כמורה. החלק השני של המשפט מסביר (=מכיוון) מדוע נמנע מלעבוד כמורה: מכיוון שהתקשה להתפרנס מכתבה בלבד. אם שמואל אינו מצליח להתפרנס מכתבה בלבד ולדעתו הוראה חשובה לא פחות מכתבה אין כל סיבה שימנע מלעבוד כמורה.

תשובה (3): שמואל, המחזאי הוותיק, סבר שהוראת מחזאות למחזאים צעירים **נופלת** בחשיבותה מכתבת מחזות חדשים, **ועל כן הצר על שלא הזדמן לו** לעבוד גם בתור מורה, **אף שלא** התקשה להתפרנס בכבוד מכתבה בלבד.

שמואל סבור שהוראה הוא מקצוע פחות חשוב מכתבת מחזות, כלומר פחות חשוב מכתבה, ולכן הצטער (=הצר) על שלא הזדמן לו לעבוד כמורה. כבר בשלב זה ניתן לעצור ולפסול את התשובה, שכן אם לדעת שמואל הוראה היא מקצוע פחות חשוב מכתבה לא ברור מדוע הוא מצטער על שלא ניתנה לו ההזדמנות לעבוד כמורה.

תשובה (4): שמואל, המחזאי הוותיק, סבר שהוראת מחזאות למחזאים צעירים **אינה נופלת** בחשיבותה מכתבת מחזות חדשים, **ועל כן הצר על שלא הזדמן לו** לעבוד גם בתור מורה, **מה גם שהתקשה** להתפרנס בכבוד מכתבה בלבד.

שמואל סבור שהוראה הוא מקצוע לא פחות חשוב מכתבת מחזות, כלומר חשוב באותה מידה, ולכן הצטער על שלא הזדמן לו לעבוד כמורה מה גם שהתקשה להתפרנס מכתבה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

17. בסדרת מחקרים שנערכו בארץ _____ ההשערה כי הקריאה בתנאים של תאורה חלשה _____ לנזקי ראייה בטווח הארוך. _____ תוצאות המחקרים, הורים רבים אינם _____ ילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): בסדרת מחקרים שנערכו בארץ הוכחה מעל לכל ספק ההשערה כי הקריאה בתנאים של תאורה חלשה אינה גורמת לנזקי ראייה בטווח הארוך. על סמך תוצאות המחקרים, הורים רבים אינם מתירים עוד לילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

על פי חלקו הראשון של המשפט סדרת המחקרים הוכיחה כי קריאה בתנאי תאורה חלשים אינה גורמת לנזקי ראייה.

אם אכן זהו המצב אין סיבה כי הורים לא יתירו לילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

תשובה (2): בסדרת מחקרים שנערכו בארץ הופרכה ההשערה כי הקריאה בתנאים של תאורה חלשה אינה גורמת לנזקי ראייה בטווח הארוך. על סמך תוצאות המחקרים, הורים רבים אינם אוסרים עוד לילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

אם ההשערה כי קריאה בתנאי תאורה לקויים אינה גורמת לנזקי ראייה, הרי שקריאה בתנאי תאורה לקויים גורמת לנזקי ראייה.

לאור המסקנה כי קריאה בתנאי תאורה לקויים גורמת לנזקים אין כל סיבה שהורים יתירו (אינם אוסרים) על ילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

תשובה (3): בסדרת מחקרים שנערכו בארץ לא הוכחה ההשערה כי הקריאה בתנאים של תאורה חלשה גורמת לנזקי ראייה בטווח הארוך. למרות תוצאות המחקרים, הורים רבים אינם מתירים לילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

אם לא הוכחה ההשערה כי קריאה בתנאי תאורה לקויים גורמת לנזקי ראייה, הרי שהיא אינה גורמת לנזקי ראייה.

לא ברור לאור המסקנה מדוע הורים אוסרים (=אינם מתירים) לילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים, שהרי קריאה שכזו אינה מזיקה, ולכן מילת הניגוד בין שני החלקים מתאימה מבחינה הגיונית. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

18. מכיוון שהחוק קובע כי רק אדם המבין את משמעות מעשיו יכול להיענש עליהם, _____ בוודאי יטען באוזני השופטת כי העובדה _____ ראיות לניסיונות של הנאשם לטשטש את עקבותיו בזירת הפשע, _____ את חוות דעתם של הפסיכיאטרים שקבעו כי הנאשם _____ את משמעות מעשיו.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): מכיוון שהחוק קובע כי רק אדם המבין את משמעות מעשיו יכול להיענש עליהם, סגורו של הנאשם בוודאי יטען באוזני השופטת כי העובדה שלא נמצאו ראיות לניסיונות של הנאשם לטשטש את עקבותיו בזירת הפשע, מחלישה את חוות דעתם של הפסיכיאטרים שקבעו כי הנאשם הבין היטב את משמעות מעשיו.

על פי הטענה רק מי שמבין את מעשיו יכול להיענש עליהם. לפיכך נטען בהמשך, כי הסגור יטען כי מכיוון שהנאשם לא ניסה לטשטש את עקבותיו, עובדה שיש בה כדי להעיד כי אינו מבין את מעשיו, מחלישה את טענת הפסיכיאטרים שלפיה הנאשם הבין את משמעות מעשיו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

19. "____", אמר לי שרגא בעודו מבוסס. דבריו _____ אותי, _____ ידעתי כי הפעמים היחידות שבהן אמר שרגא דברי שקר היו כשהיה _____.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): "מעולם לא בא משקה חריף אל פי", אמר לי שרגא בעודו מבוסס. דבריו הפתיעו אותי, שכן ידעתי כי הפעמים היחידות שבהן אמר שרגא דברי שקר היו כשהיה שרוי בגילופין.

בחלק הראשון של המשפט שרגא מצהיר בעודו מבוסס, כלומר שיכור, שמעולם לא שתה משקה חריף. על פי החלק השני שרגא משקר רק כאשר הוא שרוי בגילופין, כלומר כאשר הוא שיכור, ולכן אין צורך להיות מופתע מכך ששרגא שיקר.

תשובה (2): "שיכור אני", אמר לי שרגא בעודו מבוסס. דבריו היו עשויים להפתיע אותי, לולא ידעתי כי הפעמים היחידות שבהן אמר שרגא דברי שקר היו כשהיה שרוי בגילופין.

בחלק הראשון של המשפט שרגא מצהיר בעודו מבוסס שהוא אכן שיכור. הצהרה שהיא אמת לאמיתה. על פי החלק השני דבריו היו עשויים להפתיע אילו לא (לולא) ידענו ששרגא משקר רק כאשר הוא שיכור, כלומר דבריו אינם מפתיעים מכיוון שאנו יודעים כי הוא משקר רק כאשר הוא שיכור. מכיוון ששרגא אומר את האמת בעודו שיכור לא ברור מדוע דבריו היו עשויים להפתיע.

תשובה (3): "שיכור אני", אמר לי שרגא בעודו מבוסס. דבריו הפתיעו אותי, שכן ידעתי כי הפעמים היחידות שבהן אמר שרגא דברי שקר היו כשהיה פיכח.

בחלק הראשון של המשפט שרגא מצהיר בעודו מבוסס שהוא אכן שיכור. הצהרה שהיא אמת לאמיתה. על פי החלק השני דבריו הפתיעו מכיוון ששרגא משקר רק כאשר הוא פיכח. מכיוון ששרגא משקר רק כאשר הוא פיכח, הרי שכאשר הוא שיכור הוא אומרת את האמת ולפיכך לא ברור מדוע דבריו הפתיעו.

תשובה (4): "מעולם לא בא משקה חריף אל פי", אמר לי שרגא בעודו מבוסס. דבריו היו עשויים להפתיע אותי, לו ידעתי כי הפעמים היחידות שבהן אמר שרגא דברי שקר היו כשהיה פיכח.

בחלק הראשון של המשפט שרגא מצהיר בעודו מבוסס שמעולם לא שתה משקה חריף, כלומר שרגא משקר.

על פי החלק השני שקר זה היה עשוי להפתיע אילו היינו יודעים כי שרגא משקר רק כאשר הוא פיכח, כלומר שקר זה לא הפתיע אותנו מכיוון שלא ידענו כי הפעמים היחידות ששיקר היו כאשר היה פיכח. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

הגיון (שאלות 20-25)

20. השאלה: לפניך שתי טענות:

- א. אתמול לא חלקתי על דעתו של יוסי.
- ב. מעולם לא חלקתי על דעתו של יוסי.

איזו מהאפשרויות הבאות נכונה בנוגע להן?

פיתרון: על פי טענה א' "אתמול לא חלקתי על דעתו של יוסי". מטענה זו המדברת על אירוע חד פעמי, לא ניתן להסיק כי "מעולם לא חלקתי על דעתו של יוסי".

על פי טענה ב' "מעולם לא חלקתי על דעתו של יוסי". אם מעולם לא חלקתי על דעתו של יוסי, הרי ברור כי גם אתמול לא חלקתי על דעתו של יוסי וכן בכל יום אחר לא חלקתי על דעתו.

מטענה ב' בהכרח נובעת טענה א' או במילים אחרות: טענה א' נובעת מטענה ב' (נכון, התשובות מנוסחות בצורה קצת מבלבלת...)

תשובה (2).

---

21. השאלה: חיים: "בסלט שלי, כל הירקות האדומים הם עגבניות." רון: "רק בסלט שלי יש פלפלים."

איזו מן המסקנות הבאות נובעת **בנפרד** הן מדבריו של חיים והן מדבריו של רון?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): אין עגבניות בסלט של רון.

הן מהטענה של חיים כי כל הירקות האדומים בסלט שלו הם עגבניות והן מטענתו של חיים כי רק בסלט שלו יש פלפלים, לא ניתן ללמוד כי "אין עגבניות בסלט של רון".

תשובה (2): אין פלפלים ירוקים בסלט של חיים.

רון טוען כי רק בסלט שלו יש פלפלים, כלומר בסלט של חיים אין כלל פלפלים, ולכן הטענה כי אין פלפלים ירוקים בסלט של חיים נובעת מהטענה של רון. לפי טענתו של חיים בסלט שלו, כל הירקות האדומים הם עגבניות, מטענה זו לא נובע כי אין בסלט שלו פלפלים ירוקים. ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): אין פלפלים אדומים בסלט של חיים.

רון טוען כי רק בסלט שלו יש פלפלים, כלומר בסלט של חיים אין כלל פלפלים, ולכן הטענה כי אין פלפלים אדומים בסלט של חיים נובעת מהטענה של רון. לפי טענתו של חיים בסלט שלו, כל הירקות האדומים הם עגבניות, מטענה זו נובע כי ירק אדום בסלט שלו הוא בהכרח עגבנייה ולכן בהכרח נובע כי אין פלפלים אדומים בסלט של חיים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

22. השאלה: לפניך טיעון המבוסס על היגיון שגוי:

הנחה: מי שנוהג לשתות קפה, חולם חלומות רעים.
מסקנה: מכיוון שמששה אינו נוהג לשתות קפה, הוא אינו חולם חלומות רעים.

איזו מן המסקנות המוצעות תשלים את ההנחה הבאה כך שיווצר טיעון המבוסס על אותו היגיון שגוי?

הנחה: מי שחובש מצנפת, אינו סובל מהתקפי גמלת.
מסקנה: _____.

פיתרון: הטיעון השגוי מבוסס על הטיעון כי מי שאינו שייך לקבוצה אליה התייחסה הטענה (לנוהגים לשתות קפה) בהכרח אינו בעל התכונה המיוחסת לחברי הקבוצה (חולם חלומות רעים), מכאן שאם נתון כי מי שחובש מצנפת אינו סובל מהתקפי גמלת, הרי שעל פי אותו היגיון שגוי מי שאינו שייך לקבוצה, כלומר **אינו חובש מצנפת** בהכרח לא יהיה בעל התכונה שיש חובשי המצנפת, כלומר **יסבול מהתקפי גמלת**.

תשובה (3).

23. השאלה: ידוע כי:

- כל הכלבים האדמוניים נובחים בכל ליל ירח מלא.
- רק כלבים נועזים **אינם** אדמוניים.
- מכאן נובע **בהכרח** ש-

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): אם כלב נובח בליל ירח מלא, הוא אדמוני.
נבדוק מה אנחנו יודעים על כלב הנובח בליל ירח מלא.

נתון כי כל הכלבים האדמוניים נובחים בליל ירח מלא, אולם לא ניתן להסיק מכך כי בהכרח כל כלב הנובח בליל ירח מלא הוא אדמוני, שכן יתכן כי ישנם כלבים נוספים מלבד האדמוניים הנובחים בלילות בהן הירח מלא.

תשובה (2): כל הכלבים הנועזים נובחים בכל לילה שאינו ליל ירח מלא.

מכיוון שאין כל נתון ביחס לכלבים נועזים, לא ניתן לדעת מתי כלבים נועזים נוהגים לנבוח, האם בלילות ירח מלא או האם כאשר הירח אינו מלא.

תשובה (3): אף אחד מן הכלבים הנועזים אינו נובח בליל ירח מלא.

ושוב כמו בתשובה הקודמת, מכיוון שאיננו יודעים דבר לגבי כלבים נועזים לא ניתן לדעת האם הם נובחים או אינן נובחים בלילות ירח מלאים.

תשובה (4): אם כלב אינו נובח בליל ירח מלא, הוא נועז.

אם כל הכלבים האדמוניים נובחים בליל ירח מלא, הרי שאם כלב אינו נובח בליל ירח מלא הרי שהוא בהכרח כלב שאינו אדמוני.

רק כלבים נועזים אינם אדמוניים, ולכן כלב שאינו אדמוני הוא בהכרח נועז.

תשובה (4).

24. השאלה: מהעובדה שחרגולים צופים ביותר סרטי מתח מבקומדיות הסיק שמוליק כי חרגולים הם חסרי חוש הומור.

איזו מן הטענות הבאות אינה מחלישה את מסקנתו של שמוליק?

פיתרון: שמוליק סבור כי העדפתם של חרגולים סרטי מתח על פני קומדיות מעידה על כך כי הם חסרי חוש הומור, נבדוק לגבי כל אחת מהתשובות המוצעות האם היא מחזקת או מחלישה מסקנה זו.

תשובה (1): חרגולים מעדיפים לשמוע בדיחות על פני מעשיות.

עובדה זו מחלישה את המסקנה שכן אם חרגולים היו חסרי חוש הומור, אין זה סביר שהם היו מעדיפים משהו אשר אין הם מבינים כלל.

תשובה (2): בבתי הקולנוע ובטלוויזיה מוקרנים יותר סרטי מתח מקומדיות.

תשובה זו מספקת הסבר אחר לעובדה כי חרגולים צופים יותר בסרטי מתח מאשר בקומדיות. יתכן כי הם עושים זאת לא בגלל העדר חוש הומור אלא בשל העובדה שסרטי מתח נפוצים יותר מסרטי קומדיות.

תשובה (3): רוב הקומדיות הן באנגלית, וידוע שחרגולים אינם דוברי אנגלית.

תשובה זו מספקת הסבר אחר לעובדה כי חרגולים צופים יותר בסרטי מתח. יתכן כי הם עושים כן, לא בשל העדר חוש הומור, כי אם בשל חוסר הבנתם את השפה האנגלית.

תשובה (4): צפייה בסרטי מתח גורמת להפרשת הורמונים שמזיקה למערכת החיסונית של חרגולים. תשובה זו מחזקת את המסקנה. אם למרות שצפייה בסרטים אלו מזיקה לחרגולים הם עדיין מעדיפים לצפות בהם, כנראה שהם ממש מעדיפים סרטי מתח על פני קומדיות, יתכן בגלל שהם חסרי חוש הומור..

תשובה (4).

25. השאלה: קרן, ראובן, שי ותמי עומדים במעגל. מתוך הארבעה, בדיוק שניים בלונדיניים, ובדיוק שניים (לאו דווקא השניים הנותרים) מרכיבים משקפיים.

ידוע כי:

- אחד הבלונדיניים עומד בין קרן לבין אחד ממרכיבי המשקפיים.
- לפחות אחד מהאנשים הסמוכים לתמי מרכיב משקפיים.

לפיכך -

פיתרון: מכיוון שהמדובר במעגל אין כל חשיבות למיקומו של הנתון הראשון שנשכח.

מכיוון שנתון כי אחד הבלונדיניים עומד בין קרן לבין אחד ממרכיבי המשקפיים, הרי שקרן ומרכיב המשקפיים עומדים זה מול זה והבלונדיני נמצא ביניהם. על פי הנתון השני לפחות אחד מהאנשים הסמוכים לתמי מרכיב משקפיים, לא ברור האם מרכיב המשקפיים הוא הבלונדיני או מי שעומד מולו, ולכן ניגש לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אם תמי עומדת מול אדם שמרכיב משקפיים, אזי קרן אינה מרכיבה משקפיים.

על מנת לפסול את התשובה עלינו לשכח את תמי מול אדם שמרכיב משקפיים וליצור מצב שבו קרן מרכיבה משקפיים.

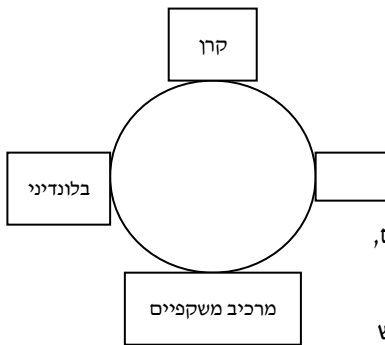
על פי הנתון הראשון ידוע כי תמי עומדת מול אדם שמרכיב משקפיים.

על פי הנתון השני יש אדם נוסף העומד לצידה של תמי המרכיב משקפיים.

מכיוון שקרן כבר עומדת מול אדם המרכיב משקפיים, הרי שתמי צריכה לעמוד מימין או משמאל לקרן ומולה האדם המרכיב משקפיים.

מכאן שבהכרח קרן אינה מרכיבה משקפיים, שכן יש כבר שני אנשים המרכיבים משקפיים, אשר מיקומם ידוע לנו.

תשובה (1).

הבנת הנקרא

- 26. השאלה:** איזו מן ההוכחות הבאות היא דוגמה ל"הוכחה מעגלית" (שורה 6)?
- פיתרון:** על פי הפסקה הראשונה "הוכחה מעגלית היא הוכחה אשר מתבססת על ההנחה שמנסים להוכיח." (שורות 5-6)
- דוגמה להוכחה כזו נמצאת בתשובה (1): הוכחה כי גיורא גבוה מעזרא, המתבססת על ההנחה שעזרא נמוך מגיורא.
- תשובה (1).**
-
- 27. השאלה:** על פי הוגי תיאוריית הקוונטים, אי-היכולת לנבא את מקומו העתידי של אלקטרון -
- פיתרון:** על פי הפסקה השנייה, אי היכולת לנבא את מקומו של האלקטרון על סמך מצבו בעבר הביא את הוגי התיאוריה להסיק "כי מקומו של האלקטרון אינו נקבע באורח מלא על ידי מצב קודם כלשהו"
- תשובה (2).**
-
- 28. השאלה:** "לכך" (שורה 16), כלומר -
- פיתרון:** בשורה 16 נכתב "התשובה המתבקשת לכך...". נבדוק בשורות הקודמות, מהי השאלה או הטענה אליה מתייחסת התשובה.
- בסוף הפסקה השנייה מובאת מסקנת הוגי התיאוריה כי "כי מקומו של האלקטרון אינו נקבע באורח מלא על ידי מצב קודם כלשהו". כלומר המילה לכך מתייחסת לטענה שמיקום האלקטרון אינו נקבע על סמך מצבו הקודם.
- תשובה (1).**
-
- 29. השאלה:** "יש הטוענים כי נסיונם של הוגי תיאוריית הקוונטים ... אינו אפשרי בעליל (שורות 23-24) שכן -
- פיתרון:** המשפט המובא בשאלה הוא המשפט הפותח את הפסקה הרביעית בה מובאת ההסבר לטענה שבשאלה. על פי ההסבר בפסקה זו הניסיון של הוגי תיאוריית הקוואנטים להפריך את טענת הסיבתיות מביא לסתירה פנימית בתיאוריה (שורה 28).
- תשובה (2).**
-
- 30. השאלה:** מי "כורתת את הענף שעליו היא יושבת" (שורה 26)?
- פיתרון:** בשורות 24-26 כתוב כי "תיאוריית הקוונטים היא תיאוריה מדעית .... ובתור שכזאת היא נשענת על הנחת הסיבתיות. מכאן שבכך שהיא מבטלת את תוקפה של הנחת הסיבתיות, היא כורתת את הענף עליה היא יושבת". כלומר תיאוריית הקוונטים היא שכורתת את הענף עליו היא יושבת.
- תשובה (1).**
-